

Моўная палітыка і прынцыпы транслітарацыі (руская мова)

У тэкстах на рускай мове ўжываецца толькі “Беларусь” (не “Белоруссия”). Такая ж назва выкарыстоўваецца, калі размова вядзецца пра абазначэнне ў гістарычнай перспектыве рэгіёна, этнаграфічнай тэрыторыі і гэтак далей. Такая практыка цалкам адпавядае складзе най у Рэспубліцы Беларусь традыцыі, замацаванай, у тым ліку, у прэамбуле Канстытуцыі: *“Мы, народ Рэспублікі Беларусь (Беларусі), ісходзя из ответственности за настоящее и будущее Беларуси, сознавая себя полноправным субъектом мирового сообщества и подтверждая свою приверженность общечеловеческим ценностям...”*.

Адпаведна, прыметнікі і іншыя словы ўтвараюцца на аснове назвы “Беларусь”: “беларусский”, “беларус” (не “белорусский”, “белорус”).

Імёны асоб і геаграфічныя назвы падаюцца на рускай мове ў адпаведнасці з традыцыяй і ўсталяванымі правіламі транслітэрацыі.

Моўная палітыка і прынцыпы транслітарацыі (англійская мова)

У англамоўнай літаратуры адсутнічае сталая традыцыя перадачы беларускіх імён і геаграфічных назваў. Для гэтага існуе комплекс гістарычных і культурных прычын, але рост публікацый і далейшае развіццё даследаванняў Беларусі патрабуе дакладнай стандартызацыі. Прапанаванае выданне прытрымліваецца наступных правілаў:

Belarus and Belarusian

У англамоўных тэкстах сустракаецца рознае напісанне слова “беларускі”, “Беларусь” – Byelorussian, Belorussian, Belarusian ect. Мы выкарыстоўваем толькі афіцыйную назву і адпаведныя вытворныя ад яе: Belagus, Belagusian. Гэта правіла таксама распаўсюджваецца на інстытуты і аб’екты, якія выкарыстоўвалі словы “Беларусь”, “беларускі” ў мінулым. Гэта значыць, Belarusian SSR, а не Byelorussian SSR.

Геаграфічныя назвы

У дадзеным выданні мы прытрымліваемся стандарту, зацверджанага беларускім урадам адпаведнай інструкцыяй у 2007 годзе (транслітэрацыя з беларускай мовы і па правілах нацыянальнай лацінкі, гл. ніжэй). Стандарт таксама быў рэкамендаваны для выкарыстання міжнароднай супольнасцю.

Прапанаваная сістэма з’яўляецца вельмі блізкай традыцыйнай бе-

ларускай лацінцы, распрацаванай на працягу XX стагоддзя і, такім чынам, з’яўляецца найбольш легітымнай і з юрыдычнага, і з культурнага і гістарычнага пунктаў гледжання.

Геаграфічныя назвы звычайна транслітаруюцца з мовы краіны сучаснага размяшчэння з улікам – там, дзе гэта магчыма, – нацыянальных правілаў транслітарацыі і знакаў нацыянальных алфавітаў.

Імёны

Для імён уласных прымяняюцца правілы, аналагічныя правілам ужывання геаграфічных назваў. Трэба памятаць, што ў англамоўнай літаратуры таксама выкарыстоўваецца транслітарацыя з рускай мовы, або пашпартнае напісанне (без дыякрытычных знакаў).

Улічваючы разнастайнасць існуючых сістэм і іх супярэчлівасць, на нашу думку, выкарыстанне аднаго стандарту і для імён, і для геаграфічных назваў з’яўляецца адзіным карэктным выйсцем. У найбольш істотных выпадках падаецца падвойнае напісанне.

Імёны беларускіх аўтараў у змесце падаюцца як нацыянальнай лацінкай, так і пашпартным правапісам.

Назвы газет

Назвы газет перадаюцца па правілах мовы арыгінала. Выкарыстоўваецца беларуская лацінка, калі назва беларуская, і транслітарацыя з рускай мовы, калі назва руская.

Назвы арганізацый і партый

Назвы беларускіх арганізацый (арганізацый, якія зарэгістраваны ў Беларусі ці для якіх Беларусь з’яўляецца асноўнай краінай дзейнасці) падаюцца з беларускай мовы.

Абрэвіатуры для арганізацый таксама падаюцца з беларускай мовы. *Bielaruski Narodny Front (BNF)*, а не *Belarusian Popular Front (BPF)*.

Назвы іншых арганізацый падаюцца на мове краіны, дзе ажыццяўляецца іх асноўная дзейнасць.

Іншыя выпадкі

Спецыфічныя канцэпцыі ці словы, якія не маюць адпаведнікаў у англійскай мове (напрыклад, “Кругвіја”), падаюцца пры дапамозе беларускай лацінкі.

Пастанова дзяржаўнага камітэта па маёмасці Рэспублікі Беларусь
11 чэрвеня 2007 г. № 38

8/16668
(18.06.2007)

**Пра ўнясенне зменаў і дапаўненняў у
Інструкцыю па транслітарацыі геаграфічных
назваў Рэспублікі Беларусь літарамі
лацінскага алфавіта.**

*Дадатак да Інструкцыі па
транслітарацыі геаграфічных
назваў Рэспублікі Беларусь
літарамі лацінскага алфавіта.*

**Табліца транслітарацыі літар
беларускага алфавіта лацінскімі літарамі**

Літара беларускага алфавіта		Адпаведная літара лацінскага алфавіта		Прыклады транслітарацыі беларускіх геаграфічных назваў
А	а	A	a	Аршанскі – Aršanski
Б	б	B	b	Бешанковічы – Biešankovičy
В	в	V	v	Віцебск – Viciebsk
Г	г	H	h	Гомель – Homieł, Гаўя – Hajuja
Д	д	D	d	Добруш – Dobruš
Е	е	Je	je* ie**	Ельск – Jełsk Бабаедава – Babajedava Венцавічы – Viencavičy
Ё	ё	Jo	jo* io**	Ёды – Jody, Вераб’ёвічы – Vierabjovičy Мёры – Miory
Ж	ж	Ž	ž	Жодзішкі – Žodziški
З	з	Z	z	Зэльва – Zełva
І	і	I	i	Іванавы – Ivanava, Іўе – Iuje
Й	й	J	j	Лагойск – Lahojsk
К	к	K	k	Круглае – Kruhlaje
Л	л	L	l	Лошыца – Lošyca Любань – Liubań
М	м	M	m	Магілёў – Mahilioŭ
Н	н	N	n	Нясвіж – Niasviž
О	о	O	o	Орша – Orša

Літара беларускага алфавіта		Адпаведная літара лацінскага алфавіта		Прыклады транслітэрацыі беларускіх геаграфічных назваў
П	п	P	p	Паставы – Pastavy
С	с	S	s	Светлагорск – Svetlahorsk
Т	т	T	t	Талачын – Talačyn
У	у	U	u	Узда – Uzda
Ў	ў	Ŭ	ŭ	Шаркаўшчына – Šarkaŭščyna
Ф	ф	F	f	Фаніпаль – Fanipał
Х	х	Ch	ch	Хоцімск – Chocimsk
Ц	ц	C	c	Цёмны Лес – Ciomny Lies
Ч	ч	Č	č	Чавусы – Čavusy
Ш	ш	Š	š	Шуміліна – Šumilina
Ы	ы	Y	y	Чыгірынка – Čyhiryнка
Ь	ь			Чэрвень – Červień, Друць – Druć
Э	э	E	e	Чачэрск – Čačersk
Ю	ю	Ju	ju* iu**	Юхнаўка – Juchnaўка Гаюціна – Hajucina Цюрлі – Ciurli, Любонічы – Liuboničy
Я	я	Ja	ja* ia**	Ямнае – Jamnae, Баяры – Bajary Валяр’яны – Valiarjany Вязынка – Viazynka

* У пачатку слова, пасля галосных, апострафа, раздзяляльнага мяккага знака і У нескладовага

** Пасля зычных